

האבולוציה של תעשייה חדשה: גישה גניאולוגית

ישראל דרורי, שמואל אליס, צור שפירא

Drori. I., Ellis. S., & Shapira, Z. (2012). *The evolution of a new industry: A genealogical approach*. Stanford University Press,.

בספר אנו מנתחים את תהליכי ההתפתחות של סקטור טכנולוגיות המידע והתקשורת בישראל על ידי שימוש בגישה היסטורית-גניאולוגית. על פי גישה זו, כל סקטור מורכב ממספר גניאולוגיות (עצי משפחה) שבראש כל אחת מהן עומד אב מייסד. אנו עוקבים אחר התפתחות הסקטור דרך מעקב אחר האבות המייסדים והתנאים הראשוניים שבהם נוסדו החברות הראשונות וכלה בארגונים הצעירים שנוסדו עשרות שנים אחר כך. דרך מעקב אחר יזמים שיצאו מהחברות הקיימות והקימו חברות הזנק חדשות (יצרו צאצאים

חדשים עבור הגניאולוגיה) אנו מנתחים את ההשפעה של דור המייסדים על הגניאולוגיות השונות. גישה זו מספקת כלים חדשים להתבוננות בדינאמיקה הבין-דורית והבנת האבולוציה הגניאולוגית. הגישה מאפשרת מעקב אמפירי אחר הנטיות היזמיות שהתגבשו בדור המייסדים ועברו מדור לדור והשפיעו בסופו של דבר הן על ההתפתחות הגניאולוגיות השונות והן על תעשיית ההיי-טק כולה.

המחקר המתואר בספר מתמקד בתשע גניאולוגיות מרכזיות מסקטור טכנולוגיות המידע והתקשורת. חמש מתוכן – טלרד, תדיראן, אלישרא, אורביט, מוטורולה -- נוסדו בשנותיה הראשונות של המדינה המאופיינות על ידי התמודדות יצירתית עם אתגרים לאומיים, כלכלה ריכוזית, שווקים מוסדיים ומערכת אידיאולוגית שיתופית. את התקופה הזו בהיסטוריה הכלכלית של ישראל אנו מכנים בשם 'התקופה השיתופית-מוסדית'. שלושת הגניאולוגיות האחרות – רד, קומברס, פיברוניקס -- נוסדו לאחר שנת 1977 שבה הליכוד עלה

לשלטון ושינה כמעט כליל את הציביון הערכי שעיצב את הכלכלה ודרכי ההתמודדות של חברות עם הסביבה העיסקית שהלכה ונעשתה יותר סוערת, תחרותית ולא וודאית. את התקופה הזו אנו מכנים בשם 'התקופה התחרותית'. הגיניאולוגיה התשיעית, אי-סי-איי, נוסדה אמנם לפני 1977, אך בסוף שנות השבעים עברה טרנספורמציה ארגונית מהותית שבעקבותיה סגלה לעצמה את מערכת הערכים של התקופה התחרותית. הממצאים מראים שהתפתחות הגיניאולוגיות שנוסדו בסביבה התחרותית של אחרי 1977 היתה מואצת יותר מאשר של הגיניאולוגיות שנוסדו בתקופה השיתופית-מוסדית. גיניאולוגיות אלו היו גדולות יותר עם יותר חברות הזנק שנוסדו בקצב מהיר יותר ויצרו גיניאולוגיות עם מספר רב יותר של דורות. גיניאולוגיות אלה ידעו גם להתמודד עם משברים כלכליים חיצוניים דרך הגברת היזמות וייסוד של חברות נוספות בעת המשבר. לבסוף, אנו מראים שבמקרים וקיימת פעילות של הקמת חברות בגיניאולוגיות שנוסדו בתקופה השיתופית-מוסדית, פעילות זו נוצרת בעיקר באמצעות שיתופי פעולה עם יזמים מהגיניאולוגיות שמקורן בתקופה התחרותית. מסתבר שניתן לזהות באבולוציה של תעשיית ההיי טק בישראל מעין תהליך מעגלי: יצירת ערכים של שיתוף, יזמות ואימפרוביזציה ששרתו את היישוב בשנותיה הראשונות של המדינה, שינוי ורתימת הערכים הללו בשלב מאוחר יותר להתמודדות עם סביבה תחרותית משתנה, יצירת תרבות תעשייתית יזמית ושימוש בתוצריה לשינוי מערכת הערכים של ארגונים שעדיין נמצאים תחת ההשפעה של ערכי הסביבה השיתופית-מוסדית.